

RIA BECKERS: EEN VROUW UIT ÉÉN STUK

Anneke Ribberink

Ze was in november 1974 de tweede vrouwelijke partijvoorzitter in Nederland, na Haya van Someren-Downer (vvd) in 1969. Nog belangrijker: Ria Beckers werd de eerste vrouwelijke lijsttrekker en fractieleider in de Tweede Kamer, in mei 1977. Ze was voortdurend bezig de PPR- en later GroenLinks-punten naar voren te brengen, binnen en buiten het parlement:¹ opkomen voor de laagst-betaalden, ook in ontwikkelingslanden, het basisinkomen, ontwapening, rechten van dieren, en milieu in het algemeen. Ze eindigde haar politieke loopbaan als fractieleider van GroenLinks, van september 1989 tot april 1993.² Een doorbraak van het glazen plafond van jewelste, ook al was de PPR een kleine fractie.

De verkiezingen leverden niet veel op. De PPR had onder haar leiding drie zetels in 1977 in de Tweede Kamer. Dat bleef het maximaal haalbare. Een aantal jaren had Beckers één collega. Als fractievoorzitter van GroenLinks gaf ze leiding aan vijf collega's in de Tweede Kamer.³ De teleurstellende uitslagen waren aanleiding tot kritiek op haar lijsttrekkerschap. Bas de Gaay Fortman en andere partijprominenten waren het niet eens met haar koers. Beckers en de toenmalige PPR stelden hun overtuigingen boven het door de partijkanonnen gewenste compromis, gericht op regeringsverantwoordelijkheid – al stelden de partijleider en haar aanhang deze niet uit de weg te willen gaan. Beckers won de partijstrijd en bleef op haar post. Ze steunde de anti-cda-motie van haar partij bij haar verkiezing tot lijsttrekker in 1977. Volgens critici was het een overwinningsnederlaag, die de partij aanhoudend tot de oppositiebanken veroordeelde.

Als politiek leider was Beckers erop gericht de diverse partijvleugels binnenboord te houden, waardoor ze het verwijt kreeg kleurloos te zijn. Zijzelf zag dit anders: het ging om progressief beleid. Strategie en tactiek waren daaraan ondergeschikt. Beckers' wat moeizame verhouding met de televisiedemocratie was sommigen, onder wie De Gaay Fortman, een doorn in het oog. Ze stelde altijd de inhoud voorop en hechtte weinig aan uiterlijke representatie en mediaoptreden.⁴

Beckers stond niet in de eerste plaats bekend als feministe, maar dat was ze wel. Gewoon door te laten zien dat een vrouw minstens zo goed een fractie kon leiden als een man. Hierdoor daagde ze de bestaande misvatting over het gebrek aan politieke competentie van vrouwen stevig uit. Als het zo te pas kwam, verklaarde ze zich solidair met feministen en sprak ze zich uit tegen 'hanegedoe'.⁵ En net als andere vrouwelijke politieke leiders kreeg Beckers de bekende (beruchte) etiketten opgeplakt als 'moeder' (PPR) en 'akela' (GroenLinks).⁶ Kan de eerste, rolbevestigende bijnaam met een beetje goe-

de wil nog positief worden geïnterpreteerd, dit geldt niet voor de tweede. Daadkrachtig optredende vrouwen weken, en wijken, af van het traditionele genderpatroon. Moeder was ze inderdaad, van drie kinderen. Zij en haar man deelden de zorg voor kinderen en huishouden. Zo pasten ze voorbeeldig in een van de centrale doelstellingen van de tweede feministische golf.⁷

Beckers was van oorsprong lerares klassieke talen. Deze achtergrond kwam tot uiting in haar retorische kwaliteiten. Haar redevoeringen in de Tweede Kamer waren altijd goed opgebouwd, zowel inhoudelijk als stilistisch. Bovendien schreef ze graag. Je komt haar naam nogal eens tegen als inleidster bij een bundel of brochure. Zo publiceerde ze tweemaal in een bundel 'nonsensgedichten' uit 1989, waarvan één keer over Onno Ruding, minister van Financiën in de eerste twee kabinetten-Lubbers (1982-1989). Hij slaagde erin de staatsschuld aanzienlijk terug te brengen, maar was vanwege zijn bezuinigingsbeleid niet populair bij links. Een strofe uit Beckers' gedicht:

Zo kunnen we allemaal van Onno Ruding leren
Hoe we de kaasschaaf moeten hanteren.
En als we weer zo'n heroverwegingsrapport hebben gehad,
Denk ik venijnig: Pas op je woorden schat.⁸

In woord en geschrift kruiste ze de degens met minister-president Ruud Lubbers. Ze attaqueerde eveneens zijn bezuinigingsbeleid, wat hij niet leuk vond. Beckers sprak hem aan op hun gemeenschappelijke achtergrond van christen-radicalen en raakte daarmee een gevoelige snaar. Beiden waren overtuigd katholiek. Bekend is het voorbeeld uit 1986, toen ze bij de Algemene Beschouwingen een brief voorlas van een oude dame, wier bejaardenhuis ten offer dreigde te vallen aan de financiële kaalslag. Hij werd er kwaad om. Des te meer valt op dat Lubbers Beckers lovend toesprak bij haar afscheid van de Tweede Kamer in 1993. Het was een blijk van de brede waardering die ze genoot.⁹ In overeenstemming met haar overtuiging werd Beckers na haar afscheid uit de politiek onder meer voorzitter van de Stichting Natuur en Milieu. Een vrouw uit één stuk.